

Mukəddəs Kitab

Təwrat 31-qisim

«Obadiya»

© Mukəddəs Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyşurqə Kalam Tərijimisi»

Təvrat 31-qisim

«Obadiya»

(Obadiya pəyqəmbərnin kitabı)

Kirix söz

Pəyqəmbər özi

Obadiya pəyqəmbərnin kim ikənlikini, uning yurtining nədilikini yaki uning arqa kərünüxini bilməyimiz. Uning ismi «Pərwədigarnin quli» degən mənədə. Yərəmiya pəyqəmbər uning yazmisining yerimini öz kitabida nəkil kəltüridu.

Yeziloqan vaxit

Yukirida eytkinimizdək, Yərəmiya pəyqəmbər Obadiyaning kitabini öz kitabida nəkil kəltüridu, birak ayətlərnin tərtpi ohximaydu (Təvrat, «Yər.» 41:7, 9-10, 14-16, 22). Bu xuni ispatlayduki, Obadiyaning kitabı Yərəmiyaningkidin burun yeziloqan. Uning üstigə, Yoel pəyqəmbərmu öz kitabida «Obadiya»din nəkil kəltüridu (2:32); bu ix Obadiyaning pəyqəmbərlik hizmitining miladiyədin ilgiriki 800-yilidin burun bolqanlığını bəkitidu.

«Obadiya» degən kitabta Yerusalemnin bir kətim tajawuzqilikka uqrap, bulang-talang kilinoqanlığı tilqə elinidu. Obadiya pəyqəmbər Edomiylarning xu tajawuzluqtin paydilanqanlığı üqün, ularni əyibləydu. Ular qoxnisi həm qan qerindixi bolqan Israillaroqə yardəm bərməy, əksi qə Israillarning tartqan azab-oqubətliridin wə ajizlikidin paydilinip, əzliri ularni bulang-talang qilqanidi, hətta Israillardin eq alqanidi («Ob.» 10-14-ayətlər). Undakta, bu zadi qaysi tajawuzluq idi? Bu wəqənin qaysi wəqə ikənlikini bilgəndin keyinla, kitabning yeziloqan wəqtini bəkitkili bolidu. Bizning təwəndikidək ikki wəqə toqıruluq həwirimiz bar: —

(1) Babil padixahı Nebokədnəsarnin Yerusalemnı ixqal qilqanlığı (miladiyədin ilgiriki 586-yili).

(2) Yəhəram Yəhudaqə padixah bolup (miladiyədin ilgiriki 854-yili), Edom Yəhudaning bəkindilikidin ayrilip, uzun ətməy Ərəblər wə Filistiyələrnin birləxip Yerusalemqə hujum qilqanlığı.

Bu wəqələr «1Pad.» 20:8-22-ayətlər, «2Tar.» 21-bab, 8-10 wə 16-17-ayətlərdə hatirilinidu. Ərəblər wə Filistiyələr Yəhəram padixahning ordiliriqə bəşüp kirip padixahning baylıqlirini, ayallirini wə balilirini elip kətti. Muxundək əhwalda addiy puqralarningmu ohxax muamiligə uqrixı turoqan gəp.

Muxu ikki imkaniyət iqidə, ikkinqi wəqə Obadiya bayan qilqan wəqəgə mas kelidu; qünki biz eytkinimizdək Yərəmiya «Obadiya»din nəkil kəltüridu, Yərəmiya özi Babil imperiyəsinin tajawuz kilidqanlığını xu wəqədin heli yil burunla aldin'ala eytkən. Xunga «Obadiya» degən kitabqə Təvratiki «pəyqəmbər kitablırı» iqidə bəlkim əng burun, təhminən miladiyədin ilgiriki 854-yili yeziloqan. Kitabning bayanlırioqə qarioqanda, Edom xu qaoqdiki Yəhudaning ajizlikidin paydilinip, «bulangqılarning kəynidin bulangqilik qilqan».

Kitabning temisi

Kitabning temisi intayin addiy. Edom gunahli ri t p ylidin Hudaning  attik jazasi a uqraydu.

Obadiya pəyoğəmbərlərnin iqidə «Pərwardigarning küni» toqıruluk əng burun söz kılğan pəyoğəmbərlərnin biri; xunga kitabni «Pərwardigarning küni» degən uluq temiqə karita berilgən birhil tonuxturux degili bolidu. Uning kitabi addiy bolqini bilən, barlık həklər barlık dəwrlərdə uningdin muhim sawaklarni alalaydu. Bu sawaklar toqıruluk «qoxumqə söz»imizdə təhtilimiz.

Edom wə Yəhudaning otturisdiki eq-adawətning arka körünüxi

Koxkezek aka-uka bolqan Edom (yana bir ismi Əsaw) wə Yakuplar İbrahimning nəvrliri, İshakning oqulliri idi. Ular tuquluxtın ilgiri Huda ularning anisi Riwkahqa: İbrahim pəyoğəmbərgə «rohıy warislik» kılıx iltipati koxkezekning kikiğigə, yəni Yakupqa berilidu, dəp aldin'ala bexarət bərgənidi. Yakup bolsa muxu «rohıy warislik»qa ixəngən wə uni intayin ətiwarliqan; Əsaw undak əməs idi. Uning əmə bolup qaloqan atisi İshak Hudaning xu bexaritiğə qarimay, muxu «rohıy warislik»ni Yakupqa əməs, bəlkı uning ornida akisi Əsawqa tapxurux məksitidə bolqanidi. Xuning bilən Yakup muxu iltipatqa erixixim üqün «Mən Hudaning xu wədisini əməlgə axuruxi üqün, uningqa yardəmləxmisəm bolmaydu» degəndək hiyalə qəldi; u Əsaw boluwelip, dadisini aldidı; İshak uni Əsaw dəp bilip, bərikətləp Hudaning rohıy warislik iltipatini uningqa tapxurdi. Bu aldamlıq aka-uka arisidiki kərkunqluk əq-adawətni hasil kildi. Əsaw Yakupni əltürməkqi boldı, Yakup yurttın kəqip kətti. Yigirmə yildin keyin Yakup yurtqa kəytip, Əsawdın kəqürüm soridi. Əsaw uni mərdlərqə kəqürüm kiliپ, aka-uka kəytidin əpləxti («Yar.» 27-28, 32-33-bablarnı kəring).

Əpsuski, Əsaw əzi xunqə mərd-sehiliqqa ülgə kərsətkən bolsimu, lekin uning bala-qaqiliri, nəwriliri wə keyinki əwladliri Yəqubning əwladlirini, yəni Israil həlkini kəqürüm kılalmidi. Əz əjdadini hərmətləp, uning kəqürüm kılıx izlirini besix uyakta tursun, bəlki buning ornida ular kona eq-adawətni kəytidin kəzojidi. Israiləqa bolsa Musa pəyoqəmbər arkilik: **«Edomiylar kərindexinglar boləqaq, ularəqa nəprət bilən kərimanglar»** — dəp buyruloqan («Kən.» 23:7). Israilning bu buyrukqa kənqilik dərjidə boysunoqanlıqini anqə bilməymiz, biraq tarihiy hatirilərgə asaslanoqanda Edomning Israiləqa boləqan eq-adawəti 1800 yil dawamlaxqan. Yənə, Əsawning əwladliri (Edomiylar) Yəhudaning dunyaəqa boləqan təsiridin (gərqə Həmmigə Kədir Əzi buni enik bekkitən bolsimu) həsət kılattı; ularning həsəthorluğu əz nəpritini eqürüxkə yol kəyməytti. Mana bu Obadiyaning bəxarətlirining arka kərünüxi. Əməliyəttə bolsa, muxundək eq-nəprətligni saqlap kəlgən hərbi əl ahir berip əz-əzigə zamin bolidu.

(Yakup wə Əsawlarning tarihi «Yaritilix», 25-28-, 32-33-bablarda hatiriləngən).

Izahat

Təjrimimizdə biz Təvratxunaslarning tətqiqatlrldln, bolupmu Yəhudl alim Doktor Arnold Fruhtenbaum hām amerlkllk alim Professor Dawut Bəykərlənlng əsərlrldln paydilanduk.

Məzmun: —

- (1) Edomning bərbat boluxi (1-9)
- (2) Edomning bərbat boluxining səwəbi (10-14)
- (3) Pərwərdigarning küni (15-16)
- (4) Israilning əsligə kəltürülüxi (17-21)

•••••

Obadiya

Edomning bərbat boluxi

1 ¹ Obadiya kərgən alamət kərünux: —

Rəb Pərwərdigar Edom toqruluk mundak dəydu: —

(Biz Pərwərdigardin bu həwərnı ang laxka muyəssər bolduk)

— «Bir əlqi əllər arisioja əwətildi;

U: «Ornunglardin turunglar, biz uningoja karxi jəng kilix üqün turayli!» — dəp həwər beridu.

² Mana, Mən seni əllər arisida kikiq kildim;

Sən əllər arisida kattik kəmsitilgən həlk bolisən!

³ Həy tik kıyaning yerikliri iqida turoquqi,

Turalojusi yukiri bolocuqi,

Kənglündə: «Kim meni yərgə qüxürəlisun?!» degüqi,

Kənglündiki təkəbburluk özünɡni aldap qoydi!

⁴ Sən bürküttək özünɡni yukiri kətürsəngmu,

Qəngəngni yultuzlar arisioja tizsangmu,

Mən xu yərdin seni qüxürüwetimən,

— dəydu Pərwərdigar.

⁵ Buləngqılar kəxingoja kəlsimu,

Oqrılar keqiləp yeningoja kirsimu,

(Həy, xunqə üzüp taxlinisən!)

Ular əzlrigə quxlukla oqrilaytti əməsmu?

Üzüm üzgüqilər yeningoja kəlsimu, azrak wasənglarnı kəlduridu əməsmu?

⁶ Birək Əsawning təəllukəti kəndək ahturuldi!

Uning yoxurun baylikliri kəndək tepip qikildi!

⁷ Barlik ittipakdaxliring seni qəgrayingojıqə həydiwetidu;

Sən bilən inək ətkənlər seni aldap, üstünɡdin ələlibə kılıdu;

Nəningni yəgənlər sənə kiltək kırıdu;

Sən dərwəkə yorutulmioqandursən!

1:1 «Bir əlqi əllər arisioja əwətildi» — «əllər» (yaki «yat əllər») — İsrailoja yat boləjan əllərnı kərsitidu. «Ornunglardin turunglar, biz uningoja karxi jəng kilix üqün turayli!» — «uningoja» bolsa, Edomjoja. Bəlkim bu əlqi Edomjoja düxmən əllərnıg biridin qikəjan bolup, u baxkə əllərnı Edomni yökətxkə qəkiridu.

1:2 «Mən seni əllər arisida kikiq kildim; sən əllər arisida kattik kəmsitilgən həlk bolisən!» — Huda Edomni «seni» dəp, muxu yərdə uningoja biwasitə səz kılıdu.

1:3 «tik kıyaning yerikliri iqida turoquqi, turalojusi yukiri bolocuqi» — demisəkmə, Edom pinhanrak, üstigə qikix təs boləjan təqlik rayonda turojan.

1:4 Yər. 49:16

1:5 «Həy, xunqə üzüp taxlinisən!» — tirnak iqidiki səzlər, bəlkim pəyojəmbərnıg həyajandin Pərwərdigarnıg səzini üzüp koyup degən gepidur. «Üzüm üzgüqilər yeningoja kəlsimu, azrak wasənglarnı kəlduridu əməsmu?» — Musa pəyojəmbərgə qüxürilgən kənun boyiqə üzüm hosulini ələjanda üzgüqilər kəmbəjəllərnıg teriweliki üqün bir'az wasənglarnı kəldurux kərek idi. Bəzi kərkij dələtlərdə bu bir adətkə aylinip kələjan.

1:5 Yər. 49:9

1:6 «... Əsawning təəllukəti kəndək ahturuldi!» — «Əsaw» Edomning bəxkə bir ismi. «... Uning yoxurun baylikliri kəndək tepip qikildi!» — 5-6-ayətlər «mərsiyə» (matəm tutux munajiti) xəklidə.

1:7 «... seni... həydiwetidu; ... üstünɡdin ələlibə kılıdu; ... sənə kiltək kırıdu...» — 5-7-ayətlərdə eytiləjan bəxərtlərdiki peillər «ətkən zaman» bilən ipadilini. Ləkin ular kəlgüsi ixlərnı kərsitidu (8-ayəttə ənik kərsitilidu). İbraniy tilidə, bəxərtlərdə peillərnıg «ətkən zaman»da ixlitixi «bu ix jəzmən yüz beridu» degənni təkitləydu. «... Sən bilən inək ətkənlər seni aldap, üstünɡdin ələlibə kılıdu; nəningni yəgənlər sənə kiltək kırıdu» — bu ayət bəlkim ərəblərnıg Edomiylərnı aldam həltisioja qüxürüp, ularni əz zeminidin həydiwetixi toqruluk bəxərat beridu (wəkə bəlkim miladiyədin

«Obadiya»

⁸ Mən xu küni, — dəydu Pərwərdigar,
— Edomdin danixmənlərni,
Əsawdin əkil-parasətni yokatmamdimən?

⁹ Xuning bilən palwanliring parakəndə bolidu, i Teman,
Xuning bilən Əsawning teojidiki hər bir adəm kiroqinçilikta kətl kilinidu..

Edomning bərbat boluxining səwəbi

¹⁰ Ukang Yakupka kiloğan zulum-zorawanlıqıng tüpəylidin,
Iza-ağanət seni qaplaydu;
Sən mənggügə üzüp taxlinisən..

¹¹ Sən bir qəttə pərwəsiz qarap turoğan küni,
Yəni yaqa yurttikilə buradiringning mülkini bulap kətkən küni,
Taipilər uning dərwasiliridin kirip Yerusalem üstigə qək taxloğan küni,
Sən ularning bir əzasiqə ohxax bolqansən..

¹² Biraq qerindixingning apətlik küniğə pərwəsiz qarap turmasliqıng kerək idi,
Yəhudaning balilirining həlakət küniğə huxal bolup kətməsliqıng kerək idi;
Külpətlik küniğə aqzıngni yooğan kılmasliqıng kerək idi;

¹³ Əz həlkimni apət bəşkan küniğə, ularning dərwasisioqə kirməsliqıng kerək idi;
Ular ni apət bəşkan küniğə ularning dərd-ələmigiğə erənsiz qarap turmasliqıng kerək idi,
Apət bəşkan küniğə qolungni mal-mülkigiğə sozmasliqıng kerək idi;

¹⁴ Sən xəhərdin qeqip qutuloğanlarni üzüp taxlax üqün aqa yolda turmasliqıng kerək idi;
Külpət bəşkan küniğə uningdin qutulup qaloğanlarni düxməngə tapxurmasliqıng kerək idi.

Pərwərdigarning küni

¹⁵ Qünki Pərwərdigarning küni barlıq əllər üstigə qüxüxkə yeqin qaloğandır;
Sening baxqılaroqə qiloqiningdək, sangimu xundak kilinidu;
Sanga tegixlik jaza öz bexingoqə qüxidu;

¹⁶ Qünki sən Əz muqəddəs teojimda oqəzipimni iqliningdək,
Barlıq əllərmu xundak tohtawsiz iqudu;
Bərhək, ular iqudu, yutidu,
Andin ular heq məwjut əməstək yokaq ketidu..

ilgiri 6-əsrning ahirida bolqan). İbraniy tilini qüxinix təs.

–Bexarət kəlgüsidiği ıxlarni kərsətkini bilən, peillar «ətkən zaman»da ipadiliniđu. Adəttə ibraniy tilida bexarət «ətkən zaman»da ipadiləngən bolsa, uning jəzmənlikini təkitleyđu.

1:8 «Mən xu küni... Edomdin danixmənlərni, Əsawdin əkil-parasətni yokatmamdimən?» — «xu küni» bəlkim Babil imperiyəsi ularoqə tajawuz qılıdıoğan küni (miladiyədin ilgiri 587-yili) yaqi ərəblər ularni aldaq həydiwetidiqan küni, yəne ahirki zamanda «Pərwərdigarning küni»ni kərsitiximu mumkin. Edom öz danixmənliri bilən dangki qikqan. Ayup pəyoqəmbərnıng üq dostidin biri bolqan «Temanlik Elifaz»mu Edomluq idi.

1:8 Yəx. 29:14; Yər. 49:7

1:9 «Xuning bilən palwanliring parakəndə bolidu, i Teman,...» — «Teman» Edomning qong bir xəhəri.

1:9 Am. 2:14, 16

1:10 Yər. 27:41; Əz. 35:5; Am. 1:11

1:11 Zəb. 137:7

1:15 Əz. 35:15

1:16 «Qünki sən Əz muqəddəs teojimda oqəzipimni iqliningdək» — ibraniy tilida «qünki sən Əz muqəddəs teojimda iqliningdək...» — Qüxəngimiz boyiqə Edomiylar Hudaning qolida uning oqəzipini iqlənidi.

–Baxka birhil qüxəngisi, Edomiylar Yəhuda üstidin kiloğan oqəlibisini təbrikləp, «Hudaning muqəddəs teoji»da xarab iqlən; wə ular (ayətnıng ikkinqi kısmi boyiqə) xu gunahi üqün barlıq əllər bilən təng Hudaning oqəzipini iqudu. «Barlıq əllərmu xundak tohtawsiz iqudu; bərhək, ular iqudu, yutidu, andin ular heq məwjut əməstək yokaq ketidu» — əllərnıng nemini iqudu? Hudaning oqəzipini iqudu (məsilən «Zəb.» 75:8, «Yəx.» 49:26, «Yər.» 25:15-16, «Zəb.» 16:4nimu kəring).

1:16 Zəb. 75:8; Yəx. 49:26; Yər. 25:15-16; Zəb. 16:4; Mat. 26:39, 42; Yh. 18:11

«Obadiya»

Israilning əsligə kəltürüluxi

¹⁷ Birak Zion teoqi üstidə panah-kutkuzulux bolidu,
Taol pak-mukəddəs bolidu;

Yakup jəmətining təəllukatlıri əzigə təwə bolidu;

¹⁸ Wə Yakup jəməti ot, Yüsüp jəməti yalkun,

Əsaw jəməti ularoqa pahal bolidu;

Ot wə yalkun Əsaw jəməti iqidə yekilip, ularni yutub ketidu;

Əsaw jəmətidin heqbirsi qalmaydu;

Qünki Pərwərdigar xundak səz kıləjan.

¹⁹ Yəhədaning jənubidikilər Əsawning teoqiqa igə bolidu;

Xəfələh tüzlänglikidikilər Filistiylərnin zeminiqa igə bolidu,

Bərəkək, ular Əfrayimning dalasi həm Samariyənin dalasiqa igə bolidu;

Binyamin Gileadka igə bolidu;

²⁰ Sürgün boləjanlardin kəlip kaləjan Israillardin tərki b tapkan bu koxun Qanaandikilərgə təwə
boləjan zeminiqa Zarəfatkiqə igə bolidu;

Səfaradta sürgündə turoqan Yerusalemdikilər bolsa jənubtiki xəhərlərgə igə bolidu..

²¹ Andin Zion teoqi üstigə kutkuzoquqlar qikidu,

Ular Əsaw teoqi üstidin həküm süridu;

Xuning bilən padixahlik Pərwərdigaroqa təwə bolidul.

1:17 «Birak Zion teoqi üstidə panah-kutkuzulux bolidu» — baxka birhil təjmisini: «Birak Zion teoqi kətlulup kaləjanlar bolidu».

1:19 «Yəhədaning jənubidikilər» — ibraniy tilida «Nəgəwdikilər». «Nəgəw» — Yəhədaning jənubiy tərpidiki qong qəl-bayawan. — «Yəhədaning jənubidikilər Əsawning teoqiqa igə bolidu; Xəfələh tüzlänglikidikilər Filistiylərnin zeminiqə igə bolidu, ... Binyamin Gileadka igə bolidu» — 19-ayəttiki bəxarətlərnin kəp kismi miladiyədin ilgiri 2-əsirdə əməlgə axurulidu («Makabbiylar» həm «Yosefus» dəgən kəna tarixiy kitablarda hatiriləngən). Birak pikirimizqə, bu bəxarətnin toluk əməlgə axuruluxi ahirki zamanda bolidu.

1:20 «Sürgün boləjanlardin kəlip kaləjan Israillardin tərki b tapkan bu koxun...» — baxka birhil təjmisini: «Qanaanoqa kaytip kəlgən, sürgün boləjan Israillər jamaiti...».

1:21 «Ular Əsaw teoqi üstidin həküm süridu» — yaki «ular Əsaw teoqi üstidin həküm qikiridu». «Xuning bilən padixahlik Pərwərdigaroqa təwə bolidul» — həzir «Əsaw teoqidikilər»ning heqkaysisi Edomluklar əməs (18-ayətni kəring). Bu «kutkuzoquqlar»ning kim ikənliki deyilmidi; pikirimizqə, «kutkuzoquqlar» kəna zamanlarda Israilni kutkuzoqan pəyoqəmbərlər wə «batur həkimlər» süpitidə bolidu. Ular həzir ölümündin tirilgən. Israil Hudaning toluk idarə-həkümi astida bolup, uning əhwali pütünləy mukəmməl bolidu.

Қoxumқa сөз

«Obadiya»din aloqan muhim sawaklar

Yer yuzida qanqiliqan urux, jedel-majiralar Edomlarningkidak «dewrdin-dewrgiqe» dawamlixar? — hazir jedelni oz bexidin etkuziwatqan kixilarning balkim ayni qaqdiki jedel bilan alakisi yok boluxi mumkin. Hetta bazilar jedelning sawabining neme ikanlikinimu bilmasliki mumkin. «Nemixka soxuxisilar?» dep sorisak, ular paxat: «Biz azeldin tartip «uning-buning»din naxratlinip kelduk!» — degendin baxka jawab tapalmaydu. Buni deyixning aslida hajiti bolmasliqi kerak idi, — birak deyix kerakki, Huda malum bir dewrga ilgiriki dewrlarning gunahlrining jawabkarlikini qoymaydu (ata-bowilarning gunahliri keyinki awladliriqqa kiyinqilik wa azab-okubetni yatkuzuxi mumkin, birak bu putunlay baxka bir ix). Huda muxundak dep qarionikanen, insan balilirining buningqa ohximaydiqan harkandak yoli yaki herikiti bolsa bolmaydu. Ikkinqi dewr birinqi dewrdiki kabihlikni dawamlaxtursa yaki xu kabihlikni yahxi dep aqlimakqi bolsa, undakta ularningmu bu adawatka mas'uliyiti bolidu, alwatte; birak nurojun ahwallarda ikkinqi dewrning birinqi dewr qilqan ixlar toqruluk qilqa hawiri bolmaydu. Bilmaslikning ozi (kastan bilmas boluwalmisa) ayib amas. Jedel qiqaroquqi har ikki tarap bir-biriga quxinix pursiti yaritip berixi kerak. Xuningqa gap katmayduki, Xeytan bu dunyani milyonliqan kixilarning baxtini yokitidiqan uxuxmaslik, adawet wa naxratlar bilan tolduruxka muwappak boldi. Em-di, qiqix yoli barmu?

Birla yol bar — u bolsimu, qequrux. Emaliyatte bolsa Huda aldida heqkandak bir insanning baxka bir insanoqa eq-adawet tutux hokuki yoktur. Ozimizning maojrurluk, hasathorluk, manmanqiliktak gunahlrimiz Hम्मmig Kadirni oqazplendurgudak derijida eoqr tursa, kallimizda Igimizni ranjitidiqan qilmixlirimiz toqruluk heq oylimay turup, baxka bir insanni bizni ranjitken dep ayiblxka neme haddimiz? Hम्मmig Kadir Huda aldida bizlar neme iduk?

Xunga Masih Aysaning tengdaxsiz talimi bizga: «**Bizga gunah qilqanlarni qequrum qilqinimizdek, bizning gunahlrimiznimu qequrum qilqaysen**» dep dua qilixni egitidu; qunki: — «**Eger siler baxqilarni qequrum qilmisangalar, exrtiki atanglar silernimu qequrum qilmaydu**» (Injil, «Matta» 6-bab).

Baxqilarni qequruxning ikki basquqi bar; birinqi, Huda aldida qequrux; ikkinqi, insan taripida, oz'ara munasiwatni asliga kalturux. Birinqisi bolmisa bolmaydu; uningsiz harbir kixi dozahqa kiridu; ikkinqisi intayin guzel ix, birak uningqa yetix taska tohtixi mumkin. «Huda aldida baxqilarni qequrux» deganlik, menda baxka harkandak kixining dozahqa kirixini halaydiqan oy bolmasliqi kerak deganliktur; baxkiqa eytkanda, bizga gunah qilqan (yaki «bizga gunah kildi» dep oyliqan) kixiga heq bolmiqanda: «I Huda, uningqa towa qilidiqan qalb beryaysen, uni gunahning ilkidin azad qilqaysen wa xuning bilan teng uning gunahimu qequrum qilinsun» degendek dualarni qilix deganliktur. Qequrux degan hargiz «Heqwaxasi yok, bu heqkanqa gunah amas» deganlik amas. Birer yamanlik boloqandin keyin, yaraxturuxning mumkin boluxi uqun awwal bu yamanlikni tonup yetix, qequrum sorax kerak, alwatte; paxat xundak boloqandila munasiwatni asliga kalturgili bolidu. Mana bu qequruxning ikkinqi basquqi. Bu basquqkiqa biz gunah qilquqioqa dost qatarida muamilah qilaliximiz natayin; birak biz uni duxmeh qatarida kermaslikimiz zerur.

«Obadiya»

Edom undak yüksəklikkə yetəlmigənidi. Dəwrdin-dəwrgə bolojan məqrurluk uningda küqlük dərijigə yətkənidi. Məqrurluk daim öz-özini aldaydiojan bir ix; yukirida eytkinimizdək, ular mətiwər əjdadi Əsawning Yakupni kəqürüm kıləjanlikidin ibarət pakitni tonuxni rət kılıp kəlgən.

Ular yənə özining (hazirki İ'ordaniyədiki) təqlik rayonəja jaylaxkan «bürküt uwisi»dək bolojan mustəhkəm ornidin təkəbburlixip kətkən. «Həqkim qol selixkə petinalmaydu» degəndək oylarda bolup, ular ətrapidiki barlik əllərnin hər bir əjiz pəytiridin paydilinip, hujum kılıp bulang-talang, baskunqilik kılıp yürgən. Hudaning muxundak ixlarəja kəndak karaydiojanlikini Sulayman padixah bizgə ukturidu:

**«Miskinni bozək kılıx — Pərwərdigarəja bihərmətlik;
Həjətmənlərgə xapaət kılıx uni hərmətligənliktur»** («Pənd.» 14:31).

Edomiylar muxu ixlar tüpəylidin Amos wə Yoel təripidinmü əyibləngən. Ular Huda aldida üq nuktida gunahlik dəp kəraləjan: (1) dəwrdin-dəwrgə əq-adawət saxlax, hətta əslidə tolimu orunsiz bolojan nəprət-adawətni saxlax; (2) məqrurluk; (3) əjizlarni bozək kılıx.

Yukirikilərdin baxkə, Huda həzriti İbrahim üqün tüzgən əhdə boyiqə, İbrahimning əwladlirioja lənət okuəjanlarning həmmisigə lənət okulatti («Yar.» 12:1-3). Edomiylar Özigə tallıwaləjan Yəhudıy həlkigə hujum kılıp, ulardin nəprətləngənliki tüpəylidin ahirida öz wətən-zeminidin ayrıləjan. Miladiyədin ilgiri 6-4-əsirdə ular Ərəblər təripidin «bürküt uwisi»din həydiwetilip, «Əlük Dengiz»ning yenidiki kəşjirək rayonda olturaklıxixkə məjbur kılinojan. Bügünki kündə Edom degən məmləkət yər yüzidiki əllər arisida allıkaqan untulup kətti (bəlkim hazirki İ'ordaniyədiki Ərəblər wə Pələstinliklərgə assimilyatsiyə kılınıp, bularning bir kismi bolup kətkən boluxi mumkin); kəlgüsida, hətta ularning əslidiki zemini kələr dəwrlərgə agah wə əslətmə süpitidə kərkunqluk, adəmzatsiz ot-güngürt basidiojan bir jayəja aylandurulidu. Ləkin biz bolsak Obadiyaning kiçik kitabqisi arkilik hazir agahlanduruxni kəbul kılalaydiojan həm ibrət alalaydiojan bolup, bizni dozah tərəpkə elip baridiojan gunahlərdin — məyli adawət bolsun, məqrurluk bolsun, həsəthorluk yəki əjizlarni bozək kılıx bolsun — bulardin towa kılıp həyat yolini izdiyələydiojan bolimiz